

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. д-р Андрей Боянов Захариев

върху дисертационен труд на тема:

„УПРАВЛЕНСКИ ФИНАНСОВ АНАЛИЗ ПРИ ДИСТРИБУЦИЯТА НА ЗАСТРАХОВАТЕЛНИТЕ ПРОДУКТИ И УСЛУГИ В УСЛОВИЯТА НА ДИМИНАЧНА РЕГУЛАЦИЯ“

с автор **Николай Тодоров Здравков**, докт. № D020218159

от катедра „Финанси кредит“ при СА „Д. А. Ценов“

Основание:

Заповед №566 / 20.07.2020 год.

Форма на докторантура:

Задочна

Водеща обучението катедра:

Катедра „Финанси и кредит“ при Факултет „Финанси“

Научен ръководител:

Доц. д-р Стоян Проданов

Докторска програма:

„Финанси, парично обращение, кредит и застраховка“
(Финанси)

1. Изпълнение на формалните изисквания за дисертационен труд и представяне на дисертанта

Представеният за рецензиране дисертационен труд е разработен при спазване на класическа рамка на изследване в три глави. Във въведението е представена и обоснована проблемната област на изследване, както следва: актуалност, обект, предмет, теза, цел, задачи и методология. В това отношение разработката отговаря изцяло на стандартите и изискванията за дисертационен труд.

Николай Тодоров Здравков е завършил УНСС през 1994 год. с магистърска степен по „Мениджмънт на транспорта“. През 2018 г. е зачислен като задочен докторант по ДП „Финанси, парично обращение, кредит и застраховка (Финанси)“ на СА „Д. А. Ценов“. Професионалната му биография буди уважение и е синоним за просперитет. Има над 26 годишен опит в сферата на застраховането и на застрахователното посредничество, като през по-голямата част от тях е заемал основно ръководни позиции.

Кариерата му стартира през 1992 г. в ЗД „Орел“. Бил е изпълнителен директор на застрахователна компания „Ви Веста“. През 1998 г. взема участие в създаването на търговския и подписвачески екип в ЗД „Евроинс“ АД, като заместник-изпълнителен директор. От 1999 г. е съдружник и управител на „Ай енд Джи Иншурънс Брокерс“ ООД и член на съвета на директорите на Асиджест Брокер – Милано/Италия. С управляването от него посредничество дружество печели многократно наградата „Застрахователен брокер на годината“ в различни категории, а през 2019 година е избран за председател на Българската асоциация на застрахователните брокери. Владее няколко езика и притежава отлични компютърни умения. През периода на обучението си в ОНС „Доктор“ е участвал с публикации в няколко научни конференции в страната и чужбина, както и два пъти в организираната от СА ежегодна докторантска научна сесия.

2. Структурна преценка на разработката

Представеният дисертационен труд е в обем от 168 стр. Включва въведение, Глава първа. Теоретични основи, регулаторна рамка и актуални проблеми на ритейла в застрахователния сектор в България; Глава втора. Оптимално финансово управление на брокерска компания в застрахователния сектор в България - методически основи, регулаторни ограничения и добри практики; Глава трета. Изграждане на управленски финансов модел на застрахователен брокер в България в условията на динамична регулаторна среда. В заключението са представени основните резултати от дисертационния труд. Изведените са ключови обобщения и са формулирани насоки за бъдещи изследвания по темата.

Към разработката е представена библиографска справка по АРА стил със 71 заглавия (14 бр. на български език, 57 бр. на английски език), сред които са отразени и научни изследвания на катедрения колектив. В разработката са включени и представителен брой таблици и фигури (33 бр. таблици и 13 бр. фигури).

Прегледът на използваните цитати, основното съдържание и библиографската справка позволява да се установи коректно спазване на изискванията за библиографско цитиране и библиографско описание (<http://www.uni-svishtov.bg/?page=page&id=71>).

Справката за съответствие с националните изисквания по Правилника

за приложение на Закона за развитие на академичния състав в Република България включва 4 заглавия, формиращи 33.33 точки за регистъра на НАЦИД: 2 самостоятелни статии и 1 доклада, съавтор е в 1 статия. Докторантът е автор и на един самостоятелен доклад на английски език в международна конференция в чужбина и участва в написването на колективен доклад в научна конференция, индексирана в WoS.

3. Научна и съдържателна оценка на разработката

Изследването е по тема с безспорна актуалност, научна и приложна насоченост.

3.1. Обект и предмет на изследването – За обект на научното изследване в рецензията дисертационен труд е определена дейността на застрахователните посредници и в частност – застрахователните брокери като основни медиатори на пазара на застрахователни продукти. **Предметът** на разработката се фокусира върху управленския финансов анализ, прилаган в застрахователните брокерски фирми и служещ за основа за вземане на стратегически и тактически решения при мениджмънта на тяхната дейност с оглед максимизиране на фирмената стойност.

3.2. Цел и задачи на дисертационния труд – цел на дисертационния труд е да се изследва от теоретична, методологическа и емпирична гледна точка бизнесът на застрахователните посредници и да се предложи модел за управленски финансов анализ, стъпващ на концепцията за максимизация на фирмената стойност.

Изследователските задачи са формулирани, както следва:

1. Да се направи критичен преглед на фундаментални и съвременни изследвания в областта на финансовото управление на застрахователните посредници и в частност застрахователните брокери.
2. Да се развият и структурират методическите основи на анализа на финансовото състояние на застрахователните посредници.
3. Да се обоснове и апробира подход за максимизацията на фирмената стойност на основата на модели за нейната оценка и измерване.
4. Да се аргументират подходи за включване на основните категории фактори, влияещи върху стойността на фирмата в модела за оценка и управленски финансов анализ.
5. Да се градира по значение различните външни и вътрешни фактори на фирмената стойност.

3.3. Изследователска теза – Тезата в дисертацията е формулирана, както следва: Ефективното управление на застрахователна посредническа фирма изисква изграждане на модел за управленски финансов анализ, който да е основан на концепцията за максимизация на фирмената стойност и да отразява както традиционната консервативност на сектора, така и динамиката на финансово-икономическата среда и променящите се регулации.

3.4. Помощни хипотези – в унисон с основната теза, са формулирани следните помощни **изследователски хипотези:**

1. Хипотеза първа. Дистрибуцията на застрахователни продукти е специфична и особена част от застраховането. С еволюцията на застрахователното дело, тази дейност се е обособила в отделен твърде важен клон на финансово-застрахователната дейност, а именно – застрахователно посредничество. То се развива по свои собствени правила и закони и изисква специфични методи за управление.

2. Хипотеза втора. Оптималното финансово управление на брокерска компания в застрахователния сектор в България изисква изграждане на комплексен модел, основан на контрола на финансовата стойност на фирмата, който да позволява чрез прогнозиране на ползите и разходите, да се сравнява атрактивността на различни бизнес линии, посредством което да се развиват тези от тях, носещи най-голямо нарастване на стойността на компанията.

3.5. Методология на изследването – За обобщаване и открояване на общите моменти и новостите в историческите теоретични постановки и съвременни достижения, свързани със застрахователното посредничество и управлението на застрахователно брокерско дружество се използва подходът на *историко-теоретично обобщаване. Систематизирани* са моделите за оценка на фирмената стойност, като се тества тяхната приложимост за стратегическото и тактическо финансово управление на дружеството. Открояват се предимствата и недостатъците на различните видове подобни модели. Във връзка с това е приложен инструментариум за задълбочен *иконометричен анализ и прогнозиране на динамични редове от данни* за печалбата и паричните потоци на анализираното дружество. Използване е своеобразен *структурен анализ* върху големи масиви от исторически данни за събрани застрахователни премии и комисионни с оглед открояването на най-доходоносните видове застраховки, формиращи

най-голям дял от доходите на посредниците. Успешно са съчетани в трета глава *финансови* и *иконометрично-статистически* методи за анализ на данни и проверка на хипотези.

4. Постигнати резултати

Всички резултати от извършения анализ потвърждават основната изследователска теза, а именно че ефективното управление на застрахователна посредническа фирма предполага прилагане на модел за управленски финансов анализ, който да е основан на концепцията за максимизация на фирмената стойност и да отразява както традиционната консервативност на сектора, така и динамиката на финансово-икономическата среда и променящите се регулации. Нещо повече, такъв модел е предложен в дисертационния труд и на негова основа са дадени препоръки за оптимизиране на съотношението между развиваните от изследваното дружество бизнес линии.

Резултатите от приложения иконометричен анализ потвърждават до значителна степен формулираните **хипотези**, а именно:

- Доказва се на основата на изчерпателно проследената еволюция на дистрибуцията на застрахователни продукти, както и на изчерпателно обобщените научни изследвания, че застрахователното посредничество е действително специфична и особена част от застраховането, далече надхвърлящо обикновената дистрибуционна функция. Застрахователното посредничество по своето значение за застраховането надминава важността на другите видове финансово посредничество за респективните им сфери.
- По безспорен начин е доказана за оптималното фирмено финансово управление необходимостта от изграждане на комплексен модел, основан на контрола на финансовата стойност на фирмата, който да позволява чрез прогнозиране на ползите и разходите, да се сравнява атрактивността на различни бизнес линии, посредством което да се развиват тези от тях, носещи най-голямо нарастване на стойността на компанията. Предложено е и в практически план такова оптимално съотношение.

Заключение:

Представеният дисертационен труд за образователната и научна степен „доктор“ притежава изискваните по Правилника за РАС в СА „Д. А. Ценов“ количествени и качествени характеристики. Дисертацията съдържа научни и научноприложни резултати, които представляват оригинален принос в науката. Дисертационният труд отчетливо демонстрира, че кандидатът притежава задълбочени теоретични знания по съответната специалност, както и способности за самостоятелни научни и практико-приложни изследвания. Всичко това дава основание да се препоръча да бъде даде ход от КС на катедра „Финанси и кредит“ на процедура за защита на дисертационния труд.

03.09.2020 г.

Рецензент: .....

(Проф. д-р Андрей Захариев)